

Themis Plán

Právna spolupráca Rady Európy s krajinami strednej a východnej Európy

Vzdelávanie sudcov a prokurátorov v otázkach súvisiacich s ich profesionálnymi povinnosťami a etikou

Stretnutie členov siete za účelom výmeny informácií o vzdelávaní sudcov a prokurátorov

Štrassburg, 13. – 15. mája 1996

ZÁVERY

Európska sieť pre výmenu informácií medzi úradníkmi a orgánmi zodpovednými za vzdelávanie sudcov a verejných prokurátorov vytvorená na multilaterálnom stretnutí v Lisabone 27. a 28. apríla 1995 o vzdelávaní sudcov a verejných prokurátorov sa stretla po prvýkrát v Štrasburgu 13. –15. mája 1996 s cieľom diskutovať o vzdelávaní sudcov a verejných prokurátorov v otázkach súvisiacich s ich profesionálnymi povinnosťami a etikou.

Niektoré spoločné body, ktoré vzišli záverom stretnutia:

1. Členovia siete najprv zdôraznili, že dodržiavanie princípu práva je založené na súdnictve, ktoré je silné a nezávislé nielen od dvoch ďalších štátnych mocí, ktorými sú výkonná a zákonodarná, ale tiež od individuálnych záujmov a tlakov rôznych spoločenských orgánov a skupín. Podčiarkujú tiež, že nezávislosť súdnictva zveruje sudcom a verejným prokurátorom práva a ukladá im povinnosti.

V tomto ohľade členovia Lisabonskej siete zdôraznili povinnosť sudcov a verejných prokurátorov vykonávať svoje funkcie odborne a starostlivo. Toto naznačuje vysokú profesionalitu zo strany sudcov a verejných prokurátorov, ktorá je budovaná, udržiavaná a rozvíjaná prostredníctvom vzdelávania, ktorého majú nielen povinnosť, ale tiež právo zúčastniť sa.

Podčiarkli, že na to, aby to bolo efektívne, právo na vzdelávanie predpokladá, že štát zabezpečí adekvátny rozpočet a materiálne zdroje na organizovanie vzdelávacích aktivít navrhovaných sudcom a verejným prokurátorom.

Na to, aby sa rešpektovala nezávislosť súdneho systému, členovia siete tiež trvali na tom, že toto právo vyžaduje, aby vytvorenie, organizovanie a uskutočňovanie vzdelávania sa konalo pod dohľadom profesných organizácií sudcov a prokurátorov alebo orgánov, v ktorých majú ich zástupcovia dominantné postavenie.

2. Potvrdili, že v rámci tohto vzdelávania sudcovia a verejní prokurátori musia uvažovať o svojom profesionálnom výkone a etických princípoch, na ktoré odkazujú tak, aby sa udržala vysoká úroveň uvedomenia si práv a povinností, s ktorými sa ich funkcie spájajú.
3. Záverom členovia siete navrhli pozorne sledovať a podporovať aktivity, ktoré sa uskutočňujú v tejto oblasti v ich krajinách. Dohodli sa tiež o vzájomnom informovaní ostatných o dosiahnutom vývoji v tomto ohľade.

Súhrnná správa prezentovaná p. Danielom LUDETOM – Sekčný prezident Odvolacieho súdu pre colníctvo vo Francúzsku

Určením témy „Vzdelávanie sudcov a prokurátorov v otázkach súvisiacich s ich profesionálnymi povinnosťami a etikou“ na prvé stretnutie Lisabonskej skupiny bolo cieľom organizátorov, myslím, bližšie vysvetliť tému nezávislosti.

Od konca 80-tych rokov a začiatku demokratického procesu v strednej a východnej Európe Rada Európy zasvätila početné stretnutia preskúmaniu mnohých aspektov ochrany nezávislosti súdnictva a jeho sudcov a analyzovaniu spôsobov a prostriedkov ako zabezpečiť túto nezávislosť.

Otázka, ktorá vznikla, bola, či bolo možné rozšíriť oblasť skúmania tak, aby sa vzali do úvahy profesionálne povinnosti sudcov a prokurátorov, ako aj etika, ktoré sú základom ich profesionálnych výkonov.

Znamenalo to zväžiť, či nezávislosť bola absolútna a nepodmienečná, alebo či by mohla byť vymedzená v zmysle cieľov súdnictva a práce sudcov. To možno znamená, že záujmy týchto subjektov súdiť občanov by mali byť implicitne zahrnuté určením rámca nezávislosti. To dokonca nepriamo znamenalo zväžiť, či nezávislosť mala obmedzenia, mimo ktorých by správanie sudcu mohlo spôsobiť kritiku, ak berieme do úvahy jeho nezávislosť.

Tento prístup bol prirodzene spojený s ťažkosťami, ktoré naozaj vznikli, ale nie je dôvod ľutovať to. Téma etiky - s odkazom na jej obsah, jej proces rozvoja a úlohu, ktorú vzdelávanie môže zohrať vo vzťahu k nej – podnietila živú diskusiu, ktorej sa všetci zúčastnili. Rôzne stanoviská založené na národných postojoch, často odhalili zjednodušovanie niektorých myšlienok alebo neadekvátnosť niektorých analýz. My všetci sme sa veľa dozvedeli nielen o súdnych systémoch iných krajín, ale tiež o našom vlastnom. To bol bez akýchkoľvek pochybností pozitívny výsledok nášho stretnutia.

Je nízky cieľ snažiť sa o dosiahnutie konečných riešení všetkých zdôraznených problémov v rámci jednej širšej debaty.

Najprv sme sa zaoberali technicky jemnými rozdielmi, ktoré sa týkajú rozdielu medzi etikou a deontológiou, avšak bez dosiahnutia akéhokoľvek definitívneho záveru. Ale vznikli iné problémy zásadnejšieho charakteru.

Odkazujúc na ne, náhodne by som spomenul najprv rôznorodosť národných postojov a rozdiel medzi jedným a druhým základným filozofickým systémom. Vo Veľkej Británii je deontológia niečo, čo sa prirodzene vzťahuje na sudcov; zatiaľ čo v iných krajinách to smrdí sírou.

Niektoré krajiny vítajú existenciu sudcovských etických kódexov, zatiaľ čo iné opovrhujú s takouto možnosťou hodnotenia.

Bolo tiež zdôraznené počas našej diskusie, že etika neukladá rovnaké povinnosti sudcom, ktorí požívajú nezávislosť, ako prokurátorom, ktorí nepožívajú nezávislosť buď vo všeobecnosti v Európe alebo v akomkoľvek absolútnom zmysle. Navyše sme videli, že rozlišovanie medzi sudcami a prokurátormi viedlo k protichodným záverom: niektorí cítili, že etický kódex je dokonca viac potrebný a mal by byť dokonca viac zdôraznený všade, kde nezávislosť existuje, iní mali opačný názor. Ale za týmito alternatívami a protirečeniami vznikol základný problém, či nezávislosť musí byť absolútna na to, aby zabezpečila ochranu od všetkých vonkajších vplyvov. Pre niektorých právo samotné je dostatočné na to, aby informovalo sudcu, čo by mal a čo by nemal robiť, a nie je žiadna potreba pre iný názor alebo inú výzvu skrytú za etickými princípmi. To znamená, že absolútne kráľovstvo nezávislosti sudcu je predmetom len na hodnotenie seberovnými, senátom kolegov v prípade chyby disciplinárnej povahy.

Niektorí účastníci zdôraznili bez akýchkoľvek filozofických odkazov na myšlienku, ktorú som práve načrtnol, že v ich krajinách zoznam povinností, ktorým zvykli byť sudcovia podriaďovaní v mene „záujmu spoločnosti“ alebo „z dôvodu rešpektovania socialistickej zákonnosti“, znamenal čisté a jednoduché popretie celej súdnej nezávislosti a zníženie súdnictva na úroveň karikatúry. To vysvetľovalo ich zdráhanie sa vidieť ešte viac zrejmych povinností sudcov, aj keď možno rôznych vo svojej podstate, ale snáď s rovnakým cieľom ako predtým, a to hlavne zabezpečiť prostriedky ovplyvňovania správania sa sudcov a ovplyvniť ich slobodu rozhodovania.

Tieto záujmy, prejavené osobitne namietaním vypracovania etických kódexov, sú naozaj vážne a myslím, že sú presvedčivé. Musíme poďakovať našim kolegom zo strednej a východnej Európy, že nám ukázali túto ich realitu, ktorá je faktom, ktorý prevažuje nad všetkými teoretickými úvahami.

Po tom, čo sa naša diskusia posunula k otázke vzdelávania a jej podpore mohlo dôjsť k väčšiemu pochopeniu sudcami a prokurátormi ich profesionálnych povinností a etiky, aj keď v nekodifikovanej forme, avšak vznikol ďalší vážny problém. Zdalo sa nemožné dohodnúť sa na akomkoľvek upresnení spoločného prístupu v oblasti počiatočného vzdelávania a vzdelávania počas výkonu funkcie z dôvodu značnej rozdielnosti medzi jednotlivými krajinami. Niektoré systémy ponúkajú inštitucionalizované vzdelávanie počas dlhého obdobia v špecializovaných zariadeniach, po ktorom potom nasleduje vzdelávanie počas výkonu funkcie, zatiaľ čo iné systémy zabezpečujú výučbu skúseným sudcom alebo prokurátorom, ktorí sa s nimi delia o odborné vedomosti, ukážkou na konkrétnom príklade, demonštrovaním správneho priebehu konania vyhýbajú sa akémukoľvek didakticismu. Medzi týmito dvoma extrémami je množstvo situácií, kde vzdelávanie je viac menej organizované a viac menej povinné.

Z hľadiska rizík braných do úvahy pri vypracovaní etického kódexu a ťažkosti vytvorenia pravidiel vzdelávania, pokiaľ ide o profesionálne povinnosti a etiku, ktoré sú vhodné pre všetky naše krajiny, máme jednoducho uzavrieť, že nič nemôže byť spravené?

Toto nie, zdá sa, bol všeobecný pocit, ktorý vyplynul z našej porady.

Napriek tomu všetkému sa zdá, že sa objavili pozitívne ukazovatele významného typu. Predovšetkým bolo odsúhlasené, že je základnou povinnosťou sudcov a prokurátorov zachovávať, udržiavať a rozvíjať svoje profesionálne schopnosti prostredníctvom vzdelávania, čo je tiež ich právom. Morálna povinnosť akceptovať vzdelávanie naznačuje právo to tak urobiť, čo znamená, že štát má povinnosť zabezpečiť potrebný rozpočet a materiálne zdroje pre vzdelávanie sudcov a prokurátorov.

Dosiahol sa rozsiahly konsenzus o princípe, že vzdelávanie by nemalo slúžiť ako zámienka na ovplyvňovanie sudcov a o myšlienke, že organizovanie, plánovanie a uskutočňovanie školení by sa malo konať pod dohľadom profesných organizácií sudcov a orgánov, kde zástupcovia volených sudcov majú väčšinu.

Niektorí účastníci zdôraznili, že v systémoch, kde počiatočné vzdelávanie sa uskutočňuje vo forme „poručníctva“, tak poručnícka úloha takto realizovaná sudcami a prokurátormi by mala mať vlastný status určením poručníkov, ktorí majú tieto požadované skúsenosti a kvalifikáciu na zabezpečenie vlastného a oficiálneho poznania tejto funkcie. V týchto poručníckych systémoch vzdelávanie nesmie byť „fuška“ pridelená náhodne. Vlastné poznanie úlohy školiteľa by preto malo byť začiatkom presadzovania myšlienky, že vzdelávacie proces už existuje, aj keď v skromnom inštitucionálnom rámci. Myslím, že táto zaujímavá myšlienka, ktorá nezahŕňa meniace sa vonkajšie okolnosti alebo vytváranie dôležitých inštitúcií, stojí za preskúmanie.

So zreteľom na profesionálnu etiku, ak dáme bokom akúkoľvek kodifikáciu a autoritatívne ukladanie povinnosti, vynucujúce princípy, bolo dosiahnuté celkom dobré všeobecné hodnotenie o návrhu, že v rámci organizovaného vzdelávania, ak berieme do úvahy už špecifikované záruky, by mali sudcovia a prokurátori prostredníctvom debát a diskusií rozvíjať vlastné myslenie o odborných výkonoch a o etických princípoch, ktoré ich podčiarkujú. Vzdelávanie, ktoré sa pre nich zabezpečuje, by malo podporiť tieto debaty. Takýmto spôsobom existujúci etický kódex založený na myslení sudcov, pokiaľ ide o ich prácu a úlohu, udrží vysokú úroveň znalostí práv a povinností medzi sudcami.

To sú, dámy a páni, poučky, ktoré som si myslel, že by bolo vhodné vybrať z našej diskusie, hoci stručnosť môjho zhrnutia sa môže zdať zradou mnohým vyjadreným myšlienkam.

Nič menej dúfam, že som úplne neprehliadol svoju úlohu všeobecného spravodajcu.

Španielsky autor Fernando Savater vo svojom diele nazvanom „Etika pre môjho syna“ hovorí, že etika otvára všetky debaty bez zatvorenia ktorejkoľvek.

Táto vynikajúca definícia sa môže uplatniť aj na sudcov a prokurátorov; v každom prípade to považujem za vhodné.

Budem to tiež uplatňovať tu ako spravodajca tým, že sa zdržím príliš mnohých záverov, preto nechám našu vlastnú diskusiu otvorenú, keďže dúfam, že bude pokračovať.

[Úvod](#) : [Kto sme](#) : [Naša činnosť](#) :: [Tlačové vyhlásenia](#) : [Aktuality](#) : [Legislatíva](#) : [Linky](#) : [Kontakty](#) : [Mapa stránky](#)